№ 20 მთავრობის მოამბე ყოველდღიური გაზეთი წელიწადი მეორე

საქართველოს რესპუბლიკა

ფასი 2 მან. ოთხშაბათი, 28 იანვარი 1920 წ.

მთავრობის მოამბე, ყოველდღიური გაზეთი
(ოფიციალური და არა ოფიციალური განყოფილებით)
საქართველოს რესპუბლიკა
მიიღება ხელის მოწერა გაზ. „საქ. რესპ." 1920 წლისთვის. გაზეთი ღირს 1 თვით 40 მანეთი, ცალკე ნომერი ყველგან 2 მანეთი. განცხადების ფასი პირველ გვერდზე პეტიტის სტრიქონი 3 მ. 50 კ. მე-4 გვერდზე 3 მ. სამგლოვიარო განცხადება ჩვეულებრ. ზომისა 80 მ. 1 იანვრ. გაზ. ნისიად არავის ეგზავნება. რედაქციის კანტორის მისამართი: ტფილისი, ბარონის ქუჩა № 6. ტელეფონის 1—82.

საქართველოს კონსტიტუციისთვის.

2.

საქართველო უკანასკნელი საუკუნის განმავლობაში რუსეთის გველეშაპის ხელში იყო დღემდე. მას უბრალო ოცნებაც კი არ ძალუძლი ჰქონდა თავის შელახული და შერყვნილი უფლების აღდგენისათვის. 1783 წ. ტრაქტატის ძალით იგი თავისუფალი და შინაურ ცხოვრებაში სრულიად დამოუკიდებელი უნდა ყოფილიყო. ხოლო თვითმპყრობელი რუსეთის ტლანქმა ძალამ ყოველივე უფლება და სამართლიანობა გასთელა და საქართველო პოლიტიკურათ სრულებით გააუქმა და ქართველები ეროვნულად დაიმონავა. მაგრამ დაჩაგრულმა, დამცირებულმა საქართველომ იმედს მაინც არ იქრობდა გულში და თავის ღირსებისა—განთავისუფლებისათვის უკეთესი მერმისის მოსაახლოვებლად იბრძოდა დიდი ყოფილი რუსეთის ფარგლებში მთელი რუსეთის დემოკრატიასთან ერთად. მას, ცოდვა გამოცხადებული სჯობს, პოლიტიკური სახეობა დაკარგული ჰქონდა და რუსეთის სახელმწიფოში წარმოდგენილი იყო, როგორც ტფილისის და ქუთაისის გუბერნია. მაგრამ თვით საქართველოს ძირითად მოსახლეობაში, ქართველ ხალხში, რომელიც მემკვიდრეობით ორი ათასი წლის კულტურას, ცოცხალს თვლემის და ძილის შემდეგ თანდათან გაღვივდა ცოცხალი ეროვნული თვითშეგნების და განთავისუფლების. მძლავრი დემოკრატიის დაბადებამ და მისმა ბრძოლამ ფაქტიურათ გადაწყვიტა ბედი ქართველი ერის განთავისუფლებისა და პოლიტიკურათ აღორძინების.

საქართველო უფლებრივათ და პოლიტიკურათ აღარ არსებობდა, რუსეთის თვალსაზრისით ის უბრალო ჩვეულებრივი პროვინცია იყო და მეტი არაფერი. ფაქტი ასეთი იყო დღემდე. და აი ამ ფაქტიური მდგომარეობის წინაშე იჩოქებდა არა ერთი და ორი პოლიტიკური მოღვაწე, რომელნიც საერთო მტერთან თვითმპყრობელობასთან ბრძოლით თავდავიწყებამდე გატაცებულნი გულწრფელად ივიწყებდენ ერის ისტორიულ უფლებას და მის დაუცხრომელ ლტოლვას ნაციონალურ თვითაღდგენისადმი. თვით რუსეთში კი არ იყო არც ერთი პარტია, არც ერთი ჯგუფი, არც დემოკრატიული, არც სოციალისტური, რომელსაც მოეგონებოდეს საქართველოს უფლება და პოლიტიკური თავისუფლება და მათ აღდგენაზე ხმა აემაღლოს. არამც თუ ძველი წყობილება, რუსეთის დროებით რევოლუციურ მთავრობებსაც არ ემეტებოდათ უბრალო თვითმართველობაც კი პატარა ერებისთვის და კერძოთ საქართველოსთვის. ასეთია საზოგადოთ დიდმპყრობელური ფსიქოლოგია. ამ მხრით ყველა რუსული პარტია, რუსეთის ყოველნაირი სახელმწიფოებრივი რეჟიმი, ბოლშევიკურიც კი, უდიდესათ რუსულ-ნაციონალური და იმპერიალისტურია.

მაგრამ რუსული პარტიები და რუსეთის მოღვაწენი თუ ივიწყებდენ ერის უფლებას და მის განთავისუფლებელ ლტოლვილებას, სამაგიეროთ თვით ერი არ ივიწყებდა თავის თავს და როგორც კი დაჰკრა რევოლუციის საათმა, მან მყისვე იგრძნო გულის სიღრმეში განთავისუფლების მოახლოვების სიხარული და საერთო რევოლუციურ პროცესების განვითარებასთან ერთად შეუდგა ეროვნულ ძალთა პოლიტიკურ გამთელების საქმეს.

საერთო ნიადაგის გამოუნახველად შეუძლებელი იყო ეროვნულ ორგანიზმის აღდგენა. ამ საერთო ნიადაგის გამონახვა გაადვილა ჯერ საერთაშორისო ომმა და კარზე მომდგარმა გასაჭირმა (ამიერკავკასიის საქართველოს ბრძოლის ველად გადაქცევა), შემდეგ რევოლუციის მსვლელობამ და თავდაცვითმა ამბებმა.

ჯერ კიდევ ძველი რეჟიმის ბატონობის დროს ჩაისახა ინტერპარტიული პოლიტიკური თათბირი და შეთანხმება სხვა და სხვა საშინაო თუ საგარეო საკითხების შესახებ. რევოლუციამ ყველას ფრთა შეასხა. თავისთავად ცხადია, საერთო სრულიად რუსეთის საკითხები იპყრობდა პარტიების ყურადღებას. მაგრამ ცხოვრების მიმდინარეობა და რევოლუციის ლოღიკური განვითარება ყველას თავზე ახვევდა ერის გადარჩენის და რევოლუციის მონაპოვარის ადგილობრივად ეროვნულ ტერიტორიალურ საზღვრებში შენარჩუნების საჭიროობის საკითხს. ეს კი იწვევდა ერის თავისუფლების გამოცხადებას და მისი სახელმწიფოებრივი ორგანიზაციის მოწყობას. არავინ არ ფიქრობდა რუსეთიდან გამოყოფას. მაგრამ ისტორიული და პოლიტიკური მოვლენების კანონმა ბოლოს და ბოლოს ყველა აქეთკენ მიილტვოდა.

რევოლუციის შემდეგ დაარსდა საქართველოს ეროვნული ინტერპარტიული საბჭო, შემდგარი ჩვენში მომქმედ პარტიათა წარმომადგენლებისაგან, რომელმაც ბოლოს დელეგატებიც კი გაუგზავნა პეტროგრადის დემოკრატიულ თათბირზე, სადაც ა. ი. ჩხენკელმა განაცხადა, სხვათა შორის, შემდეგი:

„მე მინდოდა რამდენიმე სიტყვა მეთქვა ქართველი ერისა და ყველა მისი პარტიების სახელით, რომლებიც ეროვნულ საკითხში ოქტომბერში შეერთდენ საპარტიათაშორისო საბჭოს დაარსებით... ამ საკითხის შესახებ (ეროვნული საკითხი) ქართველ ერს, მისი პოლიტიკური პარტიების სახით, აქვს თავისი აზრი, რომელიც ეროვნულ პროგრამაში გამოითქვა, მთელი ერი გაერთიანებულია და პროგრამა იგი მოითხოვს საქართველოსათვის ეროვნულ ტერიტორიალურ თვითმართველობის მოწყობას. მე ვთქვი სიტყვა მოგეხსენებათ, ნამდვილად კი შეიძლებოდა მეთქვა საქართველოს უფლების „აღდგენა". ეს უფლებები მას ჰქონდა, იგინი დაცული იყო ცნობილ ხელშეკრულებაში, რომელიც საქართველოსა და რუსეთს შუა დაიდო მაშინ, როდესაც 100 ზე მეტი წლის წინად საქართველო რუსეთის სახელმწიფოს შემადგენლობაში შევიდა. მხოლოდ ეს უფლებები გასთელეს, მნიშვნელობა დაუკარგეს. მაშასადამე უნდა მათ აღდგენაზე გვ ხდება ლაპარაკი". (სტენოგრაფიული ანგარიშებიდან ეს სიტყვა ცალკე წიგნადაც არის ქართულად გამოცემული).

ეს ხელშეკრულება (1783 წ.) ნათლად ღაარკვევდა რუსეთის და საქართველოს უფლება-მოვალეობას და მათ ურთიერთულ დამოკიდებულებას. რუსეთს ამ ხელშეკრულების დიდი აზრის ძალით მფარველობა უნდა გაეწია საქართველოსათვის და მისი ხელშეკრულების შეცვლა ან გაუქმება ორივე მხარის ნებაყოფლობით უნდა მომხდარიყო. პროფეს. ივ. ჯავახიშვილის გამოკვლევის მიხედვით 1784 წ. ხელშეკრულება თვით ხელშემკვრელ მხარეებს მფარველობითი მოკავშირეობის ტრაქტატად მიაჩნდათ და ჩვენც არავითარი უფლება არა გვაქვს გვერდი ავუხვიოთ მათ ცხადად გამოთქმულს ამ ნებისყოფას და იმ ზოგიერთი განსხვავების გამო, რომელიც თანამედროვე მეცნიერებასა და მაშინდელ უფლებრივ შეხედულებათა შორის არსებობს, 1783 წ. ხელშეკრულება სხვა თვისების საბუთად ჩავთვალოთ". („დამოკიდებულება რუსეთისა და საქართველოს შორის მე XVIII საუკუნეში". გვ. 32).

აი ეს ხელშეკრულება „მფარველობითი მოკავშირეობისა", რომელსაც თავისთავად ვნებლობის მეტი არაფერი მოუტანია საქართველოსთვის (პოლიტიკური მდგომარეობა გაუმჯობესების მაგიერ საშინლად გაუარესდა". ამბობს პროფესორი ივ. ჯავახიშვილი) რამდენიმე წლის შემდეგ სრულიად უკანონოდ და უსამართლოდ დაარღვია რუსეთმა და ძალმომრეობის მანიფესტით საქართველო შეიერთა. მაშასადამე საქართველოს ყოველთვის ჰქონდა უფლება პოლიტიკური თავისუფლების აღდგენა მოეთხოვა, დარღვეული ხელშეკრულება დარღვეულად და გაუქმებულად გამოეცხადებინა და თავის დამოუკიდებელ უფლებრივ მდგომარეობას დაბრუნებოდა..

პ. საყვარელიძე.

(შემდეგი იქნება)